

ЗМІНА ЛОГІКИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

Діяльність суб'єктів господарювання у сучасних економічних умовах є предметом уваги не лише внутрішніх, а і зовнішніх користувачів. Вони на підставі доступної їм облікової інформації намагаються оцінити фінансове і майнове становище підприємства. Основним інструментом для такого пізнання виступає фінансовий аналіз. За допомогою нього можна надати оцінку внутрішнім і зовнішнім явищам, що є на підприємстві і які його оточують, охарактеризувати тенденції їх розвитку та приймати ефективні управлінські рішення.

Фінансовий аналіз є важливим елементом у системі управління. Якщо раніше йому відводилася лише функція контролю за результатами діяльності суб'єкта господарювання, та зараз він став невід'ємною частиною управлінської діяльності. Зокрема змінюється його цільова спрямованість: якщо раніше він був націлений на надання оцінки результатам діяльності, то наразі основний акцент робиться на перехід до обґрунтування управлінських рішень, визначення напрямів та доцільності вкладання інвестицій тощо.

Також розвиток економічних відносин вплинув не лише на цільову спрямованість аналізу, а на його методику. Вона удосконалюється під впливом різних факторів зовнішнього середовища: ризику та невизначеності, нестабільності економіки, інфляційні процеси, тимчасова цінність грошових коштів та ін. Так, за умов нестабільної економічної системи деякі нормативні значення показників можуть бути знівелювані, тобто не чинитимуть суттєвого впливу на думку аналітика. Наприклад, коефіцієнт абсолютної ліквідності з нормативним значенням більше 0,2 пункти. Це значить, що суб'єкт господарювання у своєму розпорядженні повинен мати як мінімум 20 % високоліквідних активів для погашення своїх зобов'язань. Але чи вигідно тримати значні суми коштів на рахунках, якщо за умов нестабільності вони значно швидко знецінюються? Можливо краще їх вкласти в господарські засоби? Звісно, що так. Як бачимо вплив такого зовнішнього фактора суттєво змінить думку фінансового аналітика про ліквідність суб'єкта господарювання. Проте не можна одночасно говорити, що взагалі не потрібно приймати до уваги даний показник, оскільки це призведе до викривлення думки суб'єкта аналізу, щодо платоспроможності підприємства. В такому разі можливим є застосування компромісного варіанту, а саме: врахування зовнішнього фактора нестабільності економіки у поєднанні з обрахунком оптимального залишку грошових коштів на рахунках підприємства.

Також вплив зовнішнього середовища на фінансовий аналіз породив його нові напрямки: для розв'язання проблеми забезпечення платоспроможності підприємства необхідним став короткостроковий та довгостроковий аналіз руху коштів; для урахування ризиків в прийнятті рішень виник аналіз оцінки ризиків; для визначення впливу інфляційних процесів – інфляційний аналіз. Сучасний фінансовий аналіз заради оцінки управлінських рішень та надання обґрунтованих прогнозів використовує не лише внутрішню інформацію, а і результати проведеного аналізу зовнішнього середовища – маркетингового аналізу, аналізу ризиків, аналізу ринку капіталу, аналізу постачання, інфляційний аналіз та ін (рис. 1).

Рис. 1. Інформаційна база для фінансового аналізу

Як відомо стандартно результати фінансового аналізу використовуються управлінцями для впливу на прибуток підприємства. Усі їх дії спрямовані на його максимізацію, яка досягається різними шляхами: максимізацією виручки, мінімізацією витрат на виробництво і збут та ін.

Однак можна змінити логіку фінансового аналізу у кардинально інше русло, а саме: пожертвувати величиною прибутку, заради значного зниження витрат. Такі дії реалізуються шляхом ефективного управління цінами. Так, визначивши розмір оптимальної ціни це дозволить і отримати прибутки і значно скоротити витрати. На перший погляд може здаватися, що якщо на підприємстві зменшується виручка від реалізації, то і відповідно буде менший прибуток. Однак це не так. За рахунок значного зменшення витрат суб'єкт господарювання вийде не лише на звичний для нього рівень прибутковості, а зможе його збільшити. Також зменшення ціни позитивно вплине на попит, що дозволить наростити обсяги реалізації.

Перевага такої логіки фінансового аналізу полягає в тому, що вона спонукає управлінців спочатку концентрувати свою увагу на тих витратах, яких можливо уникнути, а вже потім на витратах, які є немінучими. Тільки в такій логіці задача максимізації чистого прибутку виявляється тотожною завданню його максимізації.

Отже, під впливом сучасних умов розвитку економіки змінилося цільове спрямування фінансового аналізу. Зараз він спрямований на: прогнозування майбутніх результатів, оцінку якості управлінських рішень, інструмент обґрунтування короткострокових і довгострокових економічних рішень та доцільності інвестицій. Фінансовий аналіз на даному етапі використовує не лише внутрішні результати дослідження, а охоплює аналіз зовнішніх чинників на діяльність.

Він вибудовує нову логіку за якої можливим є пожертвування частиною валових прибутків заради скорочення витрат, які лише збільшать прибутковість.